

Súd: Okresný súd Bratislava I
Spisová značka: 18C/2/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1117200759
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 05. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Hlistová
ECLI: ECLI:SK:OSBA1:2019:1117200759.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bratislava 1 v konaní pred sudkyňou JUDr. Zuzanu Hlistovou v právnej veci žalobcu: S. R., L.. XX.XX.XXXX, J. P. L. E. XXX, XXX XX P. L. E., zast.: JUDr. Ľubomír Müller, euroadvokát so sídlom Symfonická 1496/9, 158 00 Praha 5, Česká republika, proti žalovanej: Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, o žalobe na zadosťučinenie za nezákonné väznenie takto

rozhodol:

Súd žalobu zamietla.

Súd žalobcovi nepriznáva nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Žalobou podanou na tunajší súd dňa 16.01.2017 sa žalobca domáhal zaviazania žalovanej k náhrade nemajetkovej ujmy vo výške 11.000 Eur. Oprávnenosť svojho nároku odôvodnil tým, že rozsudkom Nižšieho vojenského súdu Košice zo dňa 09.08.1950 sp. zn. Vt 7/50 bol uznaný vinným trestným činom vyhýbania sa služobným povinnostiam podľa § 270 ods.1 písm. b) trestného zákona a bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní 11 mesiacov nepodmienečne. Trest so započítaním väzby vykonal v celom rozsahu. Uznesením Vojenského obvodového súdu Prešov zo dňa 30.06.1992 sp. zn. 4Rtv 20/92, v znení uznesenia Vyššieho vojenského súdu Trenčín zo dňa 04.08.1992 sp.zn.2RTo 14/92, bol uvedený rozsudok vo výroku o treste zrušený a nasledovným rozsudkom Vojenského obvodového súdu Prešov zo dňa 03.09.1992 sp. zn. 4Rtv 20/92 bolo, pri nezmenenom výroku o vine, upustené od potrestania. Uznesením Okresného súdu Prešov zo dňa 20.11.2014 č.k. 5Nt 22/2014 - 21 bola podľa § 33 ods.2 zákona č. 119/1990Zb. vyslovená žalobcova účasť na súdnej rehabilitácii v celom rozsahu. Dňa 02.02.2015 požiadal žalobca žalovanú o odškodnenie hmotnej škody a náhradu nemajetkovej ujmy. Na základe oznámenia zo dňa 07.08.2015 žalovaná uplatnenému nároku žalobcu čiastočne vyhovelá, avšak pokiaľ ide o náhradu nemajetkovej ujmy náhradu nepriznala. Žalobcova ujma spočíva v tom, že po dobu 11 mesiacov bol zbavený osobnej slobody, nakoľko nechcel kvôli svojmu vedomiu a svedomiu vojensky podporovať vtedajší režim. V súvislosti s odôvodnením svojho nároku poukazuje aj na rozhodnutia Okresného súdu Bratislava 1 a Krajského súdu v Bratislave. sp.zn. 21C 112/2012 v spojení s 9Co 344/2014 a 17C 157/2014 v spojení s 14Co 463/2015, na základe ktorých súdy náhradu nemajetkovej ujmy z porovnateľných dôvodov žalobcom priznali. Prioritne odkazuje na rozsudok ESLP zo dňa 29.05.2007) zo dňa 29. 5. 2007 sp. zn. 54/1996/673/859-860 v prakticky zhodnej veci Tsirlis a Kouloumpas proti Grécku. kde ESLP priznal náhradu 8 mil. gréckych drachiem, tj. 30.572,61 Euro za 13 mesiacov väznenia (resp. 7,3 mil. gréckych drachiem, tj. 27.897,50 Euro za 12 mesiacov väznenia).

2. Podaním zo dňa 11.04.2017 sa žalovaná vyjadrila k žalobe žalobcu, ktorú žiadala v plnom rozsahu zamietnuť z nasledovných dôvodov. Na prvom mieste považuje žalovaná za dôležité, aby sa súd

zaoberal otázkou, či žalobca uplatnil svoj nárok na priznanie náhrady nemateriálnej ujmy v súvislosti s vykonaným trestom odňatia slobody v stanovenej prekluzívnej lehote.

V zmysle § 24 ods. 2 zákona č. 119/1990 Z. z. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon č. 119/1990 Zb."), nárok treba uplatniť na súde v lehote troch rokov od právoplatnosti oslobodzujúceho rozhodnutia alebo rozhodnutia odsudzujúceho na miernejší trest alebo rozhodnutia, ktorým sa trestné stíhanie zastavilo; inak nárok zaniká. Počas predchádzajúceho prerokovania nároku podľa § 9 zákona č. 58/1969 Zb., najviac však šesť mesiacov táto lehota pre uplatnenie nároku neplynú. Odsudzujúci rozsudok Nižšieho vojenského súdu Košice zo dňa 09.08.1950, sp. zn. Vt 7/50, ktorým bol žalobca uznaný vinným z trestného činu vyhýbania sa služobnej povinnosti podľa § 270 ods. 1 písm. b) Trestného zákona č. 86/1950 Zb. a odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 11 mesiacov, bol vo výroku o treste zrušený uznesením Vojenského obvodného súdu Prešov zo dňa 30.06.1992, sp. zn. 4 Rtv 20/92 v spojení s rozsudkom Vyššieho vojenského súdu Trenčín 20 dňa 04.08.1992, sp. zn. 2 RTo 14/92. Následným rozsudkom Vojenského obvodného súdu Prešov zo dňa 03.09.1992, sp. zn. 4 Rtv 20/92 pri nezmenenom výroku o vine odsudzujúceho rozsudku Nižšieho vojenského súdu Košice zo dňa 09.08.1950, sp. zn. Vt 7/50 bolo upustené od potrestania. Žalovaná je toho názoru, že žalobcovi už týmto okamihom vznikol nárok na odškodnenie podľa § 23 zákona č. 119/1990 Zb., keďže už uvedeným rozsudkom Vojenského obvodného súdu Prešov zo dňa 03.09.1992, sp. zn. 4 Rtv 20/92, sa ukázalo, že žalobca nemal vykonať trest odňatia slobody v trvaní 11 mesiacov. V súvislosti s týmto rozsudkom si napokon žalobca aj žiadosťou zo dňa 24.09.1992 uplatnil právo na odškodnenie, na základe ktorej bol stanoviskom žalovanej zo dňa 27.04.1995, č. 12078/93-91/1577, ktoré žalovaná predkladá v prílohe, odškodnený podľa § 23 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 119/1990 Zb. vo vzťahu k celkovej dĺžke uloženého trestu. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch si žalobca neuplatnil. Keďže žaloba bola doručená súdu dňa 16.01.2017, žalobca si právo uplatnil po uplynutí trojročnej prekluzívnej lehoty podľa § 24 ods. 2 zákona č. 119/1990 Z. z., ktorá začala plynúť dňom 03.09.1992.

2.1. Žalovaná sa nestotožňuje s tým, že ako jediný titul, od ktorého možno odvodzovať nárok na náhradu nemateriálnej ujmy, možno vnímať až uznesenie Okresného súdu Prešov zo dňa 20.11.2014, č. k. 5Nt/22/2014-21, ktorým bola podľa § 33 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb. vyslovená žalobcova účasť na súdnej rehabilitácii. V danom prípade je nutné si uvedomiť, že žalobca si uplatňuje nárok podľa zákona č. 119/1990 Zb. a bez ohľadu na to, či je alebo nie je možné podľa tohto zákona náhradu nemateriálnej ujmy priznať, je nepochybné, že rozsudkom Vojenského obvodného súdu Prešov zo dňa 03.09.1992, sp. zn. 4 Rtv 20/92 žalobca nadobudol titul na uplatnenie si nároku na odškodnenie v súvislosti s trestom odňatia slobody vykonaným na základe rozsudku Nižšieho vojenského súdu Košice zo dňa 09.08.1950, sp. zn. Vt 7/50. Podľa názoru žalovanej, neexistoval žiadny relevantný dôvod čakať až na vydanie uznesenia Okresného súdu Prešov zo dňa 20.11.2014, č. k. 5Nt/22/2014-21, nakoľko v čase jeho vydania už žalobca odškodňovací titul mal. Bolo nepochybne na rozhodnutí žalobcu, či si nárok na náhradu nemateriálnej ujmy uplatní alebo neuplatní, samotná existencia odškodňovacieho titulu neznamena povinnosť uplatniť si nárok z neho odvodený, avšak s týmto rozhodnutím je nevyhnutne spojený aj následok spočívajúci v začatí a plynutí prekluzívnej doby a možné riziko súvisiace so stratou tohto nároku v prípade jeho včasného neuplatnenia.

2.2. S poukazom na § 1 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. je možné konštatovať, že účelom zákona č. 119/1990 Zb. je poskytnúť nápravu za krivdy, ku ktorým došlo v predchádzajúcom režime (v období od 25.02.1948 do 01.01.1990) odsudzujúcimi súdnymi rozhodnutiami, ktoré v rozpore s princípmi demokratickej spoločnosti rešpektujúcej občianske politické práva a slobody zaručené ústavou a vyjadrené v medzinárodných dokumentoch a medzinárodných právnych normách zákon označoval za trestné, a to predovšetkým zabezpečením spoločenskej rehabilitácie a primeraného hmotného zabezpečenia neprávom odsúdeným osobám, ktorého rozsah/ rozmedzie zákonodarca upravil v šiestom oddiele cit. zákona. Primerané hmotné zabezpečenie upravuje samotný zákon č. 119/1990 Zb. vyčerpávajúco, teda osobitne v § 23. Jednotlivé nároky podľa § 23 zákona č. 119/1990 Zb. už boli žalobcovi priznané. Zákon č. 119/1990 Zb. nepredpokladal možnosť náhrady nemajetkovej ujmy a žalovaná má za to, že pre takýto postup neexistuje ani žiaden iný právny základ. Možnosť priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa zákona č. 119/1990 Zb. nemožno odôvodňovať demonštratívnosťou výpočtu nárokov na odškodnenie uvedených v § 23 zákona č. 119/1990 Zb. Takýto výklad nie je prípustný a na odôvodnenie tejto neprípustnosti žalovaná v prvom rade poukazuje na rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25.02.2016 sp. zn. 3Co/38/2014, v ktorom sa uvádza, cit.: "Odškodnenie nemajetkovej ujmy na základe tohto ustanovenia (§ 23) zákona o súdnej rehabilitácii

však nemožno rozhodnutím súdu priznať aj napriek tomu, že v § 23 sú jednotlivé nároky uvádzané len príkladmo. Odvolací súd poukazuje na snahu štátu zákonom č. 119/1990 Z. z. o súdnej rehabilitácii rehabilitovať tam uvedené osoby a primerane ich odškodniť. Účelom tohto zákona bolo najmä zrušiť odsudzujúce súdne rozhodnutia za činy, ktoré v rozpore s princípmi demokratickej spoločnosti, odstrániť neprímerané tvrdosti v používaní represie, zabezpečiť neprávom odsúdeným osobám spoločenskú rehabilitáciu a primerané hmotné odškodnenie. V tejto súvislosti tak treba chápať, že hoci primerané odškodnenie má nezanedbateľnú materiálnu stránku, ide skôr o symbolické odškodnenie, ktoré nadväzuje na základné zadosťučinenie morálne. Navrhovateľom uplatnené odškodnenie nemajetkovej ujmy tento zákon nijako neupravuje. Vzhľadom na to, že tento zákon je voči ďalším zákonom upravujúcim odškodňovanie neprávom odsúdených osôb (zákon č. 58/1969 Zb. zákon č. 504/2014 Z. z.. Občiansky zákonník¹ zákonom špeciálnym, má jeho úprava prednosť pred týmito všeobecnými úpravami o preto treba vychádzať z toho, že pokiaľ by zákonodarca mal v úmysle odškodniť rehabilitované osoby aj za utrpenú nemajetkovú ujmu, bol by to v zákone upravené vyslovene. Pokiaľ zákonodarca pri stanovení rozsahu odškodnenia pri súdnych rehabilitáciách na nemateriálnu ujmu nepamätal, nie je táto úprava v rozpore s ústavne zaručenými právami, nakoľko Ústava SR v čl. 46 ods. 3 o 4 stanovuje, že každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu a orgánu verejnej správy alebo ich nesprávnym úradným postupom, ale za podmienok ustanovených zákonom." K neprípustnosti priznania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v tomto prípade žalovaná poukazuje aj na rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29.11.2011, sp. zn. 8Co/85/2011, v zmysle ktorého "pokiaľ sa v ust. § 23 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. uvádza len demonštratívny výpočet položiek nárokov na odškodnenie, a teda výslovné neupravuje ani nárok na nemateriálnu ujmu, nemôže všeobecný súd neprípustným spôsobom ako orgán súdnej moci nahradzovať činnosť zákonodarcu a priznávať v občianskom súdnom konaní aj iné nároky, než ktoré platné právne predpisy priznávajú fyzickým, prípadne právnickým osobám, pretože by tým neprípustne prekročili hranice deľby moci medzi súdnou a zákonodarnou mocou vymedzené v Ústave SR, resp. predtým Ústave ČSFR, inak povedané, pokiaľ by zákonodarca v danom prípade mienil nárok na nemateriálnu ujmu zaradiť do ust. § 23 zákona č. 119/1990 Zb., je ne pochybné, že by tak pri jeho prijatí prípadne neskôr urobil, pokiaľ tak však nespravil sám v rámci vlastnej ústavnej a zákonnej kompetencie, nemôže jeho vôľu nahrádzať orgán súdnej moci pri aplikácii práva v súdnom konaní".

Záverom k demonštratívnosti výpočtu uvedeného v § 23 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. žalovaná na okraj poznamenáva, že vychádzajúc aj z právnych noriem obsiahnutých v šiestom oddiele cit. zákona, zákonodarca neupravil rozsah/ rozmedzie nárokov na odškodnenie len v § 23 ods. 1 cit. zákona, ale jednotlivé ďalšie možné/ prípustné "zložky" nároku na odškodnenie zákonodarca upravil tiež aj v § 25 a § 27 zákona č. 119/1990 Zb., pričom právnou normou obsiahnutou v § 24 zákona č. 119/1990 Zb. následne podrobnejšie upravil, ako sa má pri uplatňovaní vybraných (tam uvedených) nárokov z procesného hľadiska postupovať. Práve komplexný pohľad na právnu úpravu šiesteho oddielu zákona č. 119/1990 Zb., osobitne zdôrazňujúc úpravu obsiahnutú v § 23 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb., je podľa názoru žalovanej dôvodom, pre ktorý zákonodarca v porovnaní s právnou úpravou obsiahnutou v § 27 zákona č. 82/1968 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov doplnil demonštratívnosť výpočtu obsiahnutého v § 23 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb., čím tak podľa názoru žalovanej chcel zákonodarca (len) zdôrazniť existenciu aj ďalších, v zákone č. 119/1990 Zb. uvedených, nárokov na odškodnenie, a teda nie ponechať "otvorený" okruh možných zložiek nároku na odškodnenie (porovnaj aj ustanovenie § 27 ods. 1 písm. f) zákona č. 82/1968 Zb. a § 23 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb.).

Priznanie odškodnenia uplatneného žalobcom neumožňuje ani žiaden iný vnútroštátny predpis, pričom ani výklad čl. 36 ods. 3 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa zavádza LISTINA ZÁKLADÝCH PRÁV A SLOBÔD a do ktorého boli inkorporované ustanovenia čl.9 ods.5 a čl.14 ods.6 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, neumožňoval taký výklad pojmu škoda, ktorý by v sebe zahŕňoval tak škodu materiálnu, ako aj škodu nemateriálnu, a to vzhľadom k odlišnému obsahu daných pojmov. Navyše ochrana hodnôt uvedených v ustanoveniach čl. 10 ods. 1. čl. 36 ods. 1, 3 Listiny základných práv a slobôd sa možno domáhať iba spôsobom a v rozsahu ustanovených zákonom (inak povedané nezakladajú priamy nárok na odškodnenie), pričom žiadny zákon platný v Slovenskej republike požadované odškodnenie žalobcovi nepriznáva.

zmysle vyššie uvedeného tak prichádza do úvahy možnosť priznania náhrady nemateriálnej ujmy výlučne priamou aplikáciou čl. 5 ods. 5 Dohovoru, a tak je možné preklenúť absenciu vnútroštátnej právnej úpravy inštitútu náhrady nemateriálnej ujmy v súvislosti s nezákonným rozhodnutím (či už v zákone č. 119/1990 Zb. alebo zákonoch upravujúcich náhradu škody spôsobenej rozhodnutiami a postupmi štátnych orgánov, ktorých aplikácie sa v niektorých obdobných sporoch žalobcovia dovoľávajú), žalovaná poukazuje na Stanovisko pléna Ústavného súdu ČR sp. zn. Pl. ÚS - st. 39/14 zo

dňa 25.11.2014, v zmysle ktorého, cit.: "Nárok na náhradu nemateriálnej ujmy podľa čl. 5 ods. 5 Úmluvy o ochrane ľudských práv a základných slobod vzniká za predpokladu, že k zásahu štátu do osobnej slobody dotčenej osoby došlo, resp. tento zásah bol ukončen až poté, čo sa táto medzinárodná úmluva stala pre Českú republiku záväznou (tj. od 18. 3.1992); okamžik účasti tejto osoby na rehabilitácii není z tohoto hľadiska relevantný."

V danej veci bola žalobcová osobná sloboda obmedzená výkonom trestu odňatia slobody vrátane väzby v období od 04.08.1950 do 04.07.1951, teda v čase, keď Slovenská republika resp. ČSFR nebola Dohovorom viazaná. V tejto súvislosti žalovaná poukazuje na hneď niekoľko rozsudkov Krajského súdu v Bratislave, ktorými súd vyslovil nemožnosť priamej aplikácie čl. 5 ods. 5 Dohovoru v súvislosti s priznaním náhrady nemateriálnej ujmy, ktorá vznikla zásahom do osobnej slobody dotknutej osoby, ku ktorému došlo resp. tento zásah bol ukončený, pred tým ako sa stal Dohovor pre Slovenskú republiku záväzný, ide o rozsudky sp. zn. 3Co/38/2014 zo dňa 25.02.2016, sp. zn. 3Co/278/2015 zo dňa 30.11.2016, sp. zn. 3Co/446/2014 zo dňa 30.11.2016 a sp. zn. 4Co/282/2015 zo dňa 30.11.2016.

Vychádzajúc z vyššie uvedených konštatovaní, predovšetkým dopadu demonštratívnej výpočtu odškodňovacích nárokov podľa § 23 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. na možnosť, resp. nemožnosť priznať nárok na nemateriálnu ujmu podľa noriem vnútroštátneho práva v rámci súdnej rehabilitácie, vzťahu zákona č. 119/1990 Zb. a zákona č. 58/1969 Zb. (a Občianskeho zákonníka), ako aj užšieho rozsahu náhrady škody v zmysle čl. 9 ods. 5 a čl. 14 ods. 6 Medzinárodného paktu o občianskych apolitických právach, resp. čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, v porovnaní s rozsahom stanoveným v čl. 5 ods. 5 Dohovoru, a zároveň aj citovaného stanoviska Ústavného súdu Českej republiky, žalovaná konštatuje, že základ nároku na náhradu nemateriálnej ujmy uplatnenej žalobcom podľa jej názoru nevyplýva ani z vnútroštátnej právnej úpravy, ani z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná.

2.3. Pokiaľ ide o výšku nároku v tomto smere žalobca neprodukoval žiadne tvrdenia a dôkazy ktorými by výšku svojho nároku odôvodnil.

2.4. Osobitne vo vzťahu k rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/344/2014 zo dňa 09.06.2016, na ktorý poukázal žalobca vo svojom žalobnom návrhu, sa vyjadril i samotný Krajský súd v Bratislave v inom jeho rozhodnutí, a to v rozsudku zo dňa 30.11.2016, sp. zn. 3Co/278/2015, nasledovne: "v prvom rade Krajský súd v Bratislave v rozhodnutí sp. zn. 9Co/344/2014 vôbec nevysvetlil, prečo, v prípade uznania viny žalobcu zo spáchania trestného činu nenastúpenia služby v ozbrojených silách rozsudkom Vojenského obvodného súdu Banská Bystrica zo dňa 16.04.1985, sp. zn. 1T42/198 a jeho odsúdenia na trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov nepodmienečne (od 19.2.1985 do 19.2.1987 vrátane väzby), vyvodil základ nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z čl. 5 ods. 5 Dohovoru, keď v čase zásahu do osobnej slobody dotknutej osoby došlo ešte predtým, ako sa tento medzinárodný Dohovor stal pre SR záväzný; pritom aj v konaní rozhodnutom Najvyšším súdom dňa 31.5.2007 pod sp. zn. 4Cdo 177/2005 (s právnymi závermi ktorého sa Krajský súd v Bratislave v plnej miere stotožnil), dotknutá osoba svoj nárok odôvodnila tým, že proti jej osobe bolo "začaté trestné stíhanie pre trestné čin vydierania podľa § 235 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona, dňa 7.7.2000 bola vzatá do vyšetrovacej väzby, v ktorej bola až do 12.4.2001. Po podaní obžaloby bola Okresným súdom v Považskej Bystrici spod obžaloby v plnom rozsahu oslobodená za použitia § 226 písm. c) Trestného poriadku." Je zrejmé, že aj v tomto prípade došlo k nezákonnému zásahu do základného práva na osobnú slobodu jednotlivca až v r. 2000 po tom, čo sa Dohovor stal pre SR záväzným a preto zvolený výklad a aplikácia čl. 5 ods. 5 Dohovoru v konkrétnych okolnostiach tohto prípadu Krajským súdom u Bratislave v rozhodnutí sp. zn. 9Co/344/2014 odvolací súd nemohol akceptovať." K obdobným záverom dospel Krajský súd v Bratislave aj v rozsudku zo dňa 30.11.2016, sp. zn. 4CO/282/2015.

Žalobca ďalej vo svojom žalobnom návrhu odkazuje na rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25.10.2016, č. k. 14Co/463/2015-168, nakoľko má za to, že závery konštatované uvedeným rozhodnutím sú aplikovateľné aj v prejednávanej veci žalobcu. Žalovaná ani v tomto prípade sa nestotožňuje s argumentáciou žalobcu.

"Odvolací súd v tejto súvislosti rovnako ako súd prvej inštancie vychádzal zo záverov rozhodnutia ESLP vo veci T. versus Slovensko, že vnútroštátne súdy nemajú síce osobitnú povinnosť odškodňovať krivdy za škody spôsobené pred ratifikáciou Dohovoru, ale takúto možnosť nesporne majú s prihliadnutím na svoju ekonomickú a sociálnu politiku."

V bode 37 rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci T. vs. Slovenská republika sa uvádza, cit. "Priímanie zákonov umožňujúcich rehabilitáciu, vydanie skonfiškovaného majetku alebo poskytnutie náhrady za takýto majetok nevyhnutne vyvoláva komplexné posudzovanie veľkého počtu otázok

morálnej, právnej, politickej a ekonomickej povahy. V inej súvislosti Súd rozhodol, že vnútroštátne orgány zmluvných štátov majú široký priestor pre voľnú úvahu pri posudzovaní existencie problému verejného záujmu odôvodňujúceho určité opatrenia a pri realizácii svojej ekonomickej a sociálnej politiky".

Na základe uvedeného je evidentné, že odvolací súd dezinterpretáciou rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci T. vs. Slovenská republika, neprípustným spôsobom prekročil svoje právomoci, keď ako orgán súdnej moci priznal náhradu nemateriálnej ujmy bez toho, aby na jej priznanie existovala opora v akejkoľvek právnej norme, nakoľko v zmysle citovaného rozsudku nie je na orgánoch aplikácie práva (teda na vnútroštátnych súdoch), ale na orgánoch zákonodarnej moci, aby zvažili, či pristúpia k prijatiu zákonov umožňujúcich náhradu škody aj za skutky v rozpore s Dohovorom, ku ktorým došlo v čase kedy členský štát Dohovorom nebol viazaný. Uvedený právny názor napokon potvrdzuje aj rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29.11.2011, sp. zn. 8Co/85/2011, na ktorý žalovaná vyššie poukázala. Žalovaná na okraj podotýka, že proti obom rozsudkom, na ktoré žalobca poukázal, podala dovolanie a má za to, že na ne nie je možné prihliadať, ich závery sú nesprávne, neodôvodnené a neprípustné.

2.5. Žalovaná má za to, že žalobcom selektívne vybrané neprávoplatné rozhodnutia tunajšieho súdu nezodpovedajú bežnej aplikačnej praxi súdov pri rozhodovaní o nároku na náhradu nemateriálnej ujmy podľa zákona č. 119/1990 Zb., kedy súdy tento nárok nepriznávajú. Zároveň, navzdory skutočnosti, že žalovaná neuznáva základ nároku na náhradu nemateriálnej ujmy, poznamenáva, že i keď spory, o ktorých bolo predmetnými rozsudkami tunajšieho súdu rozhodované, sú čo do právneho základu podobné, teda predmetom sporu bol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 119/1990 Zb., k posudzovaniu samotnej výšky nemateriálnej ujmy (v prípadoch, kedy je daný základ nároku) je potrebné pristupovať individuálne, a teda aj v prípade podobnosti, resp. totožnosti povahy trestnej veci (a prípadne aj dĺžky výkonu väzby), je potrebné dôsledne skúmať následky v osobnej sfére poškodenej osoby, a teda je možné z hľadiska ustálenia "sadzby" nemateriálnej ujmy za jeden deň výkonu väzby/trestu odňatia slobody vychádzať zo žalobcom uvedených rozsudkov len vo veľmi obmedzenom rozsahu, ak vôbec.

2.6. Žalobca ako "hlavné vodítko" pre posudzovanie nároku uvádza rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci P. S. T. proti Grécku (sp. zn. 54/1996/673/859-860 zo dňa 29.05.1997). Žalovaná má za to, že uvedený rozsudok nie je na prejednávajúcu vec aplikovateľný, nakoľko v ňom Európsky súd pre ľudské práva priznal odškodnenie, na ktorého nárok vznikol práve porušením povinností vyplývajúcich pre členský štát z čl. 5 ods. 5 Dohovoru, avšak s podstatným rozdielom, že k zásahu došlo v čase, kedy bol členský štát Dohovorom viazaný (Grécko ratifikovalo Dohovor v roku 1974 a k zásahu do osobnej slobody uvedených poškodenej došlo v období od 30.04.1990 do 30.05.1991). Uvedený názor potvrdzujú aj rozsudky Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30.11.2016, sp. zn. 4CO/282/2015 a sp. zn. 3Co/278/2015. Žalovaná naopak odkazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej možno konštatovať, že až dňom ratifikácie Dohovoru musí byť konanie štátu a jeho orgánov v súlade s ním a neexistuje všeobecná povinnosť štátu napraviť krivdy alebo ujmy, ktoré boli spôsobené pred ratifikáciou Dohovoru, pretože by podkopal ako všeobecný princíp zákazu retroaktivity, tak aj základný rozdiel medzi porušením a nápravou, na ktorom je založené právo zodpovednosti štátu (rozsudok veľkého senátu zo dňa 08.03.2006 vo veci J. proti Chorvátsku, sťažnosť č. 59532/00; rozhodnutie zo dňa 04.09.2007 vo veci Associazione Nazionale Reduci dalla Prigionia dall' Internamento e dalla Guerra di Liberazione a 275 ďalších proti Nemecku, sťažnosť č. 45563/04- protiprávne konanie štátu v dobe značne vzdialenej, nútené práce talianskych vojnových zajatcov, k deportácii došlo pred 03.09.1953, kedy sa stal Dohovor záväzným pre Nemecko).

2.7. S poukazom na vyššie uvedené žalovaná žiadala aby súd žalobu žalobcu zamietol ako nedôvodnú.

3. Žalobca v podaní doručenom súdu dňa 15.06.2017 nesúhlasil s námietkou preklúzie uplatneného nároku, nakoľko právnym titulom na jeho uplatnenie je podľa jeho názoru až uznesenie Okresného súdu v Prešove zo dňa 20.11.2014 sp.zn.5Nt 22/2014, ktorým bola vyslovená jeho účasť na súdnej rehabilitácii.

4. Právny zástupca žalobcu ospravedlnil svoju neúčasť a neúčasť žalobcu na pojednávaní konanom dňa 09.05.2019, súhlasil s pojednávaním v ich neprítomnosti a žiadal aby súd žalobe vyhovel. Podľa § 180 CSP súd pojednával v neprítomnosti strany žalujúcej.

5. V predmetnej veci súd vykonal dokazovanie prednesmi sporových strán, oboznámením sa s písomnými vyjadreniami sporových strán, s predloženými listinnými dôkazmi (Uznesenie vojenského obvodového súdu Prešov sp.zn. 4Rtv 20/92, Uznesenie Vyššieho vojenského súdu Trenčín sp.zn. 2RTo-14/92, Rozsudok Vojenského obvodového súdu Prešov sp.zn. 4Rtv 20/92, Uznesenie Okresného súdu Prešov sp.zn. 5Nt 22/2014, Žiadosť o odškodnenie a zadosťučinenie zo dňa 02.02.2015, Stanovisko o predbežnom prerokovaní nároku zo dňa 07.08.2015) a dospel k záveru že nárok žalobcu nie je dôvodný.

5.1. Skutkový stav, ktorý bol v konaní žalobcom preukázaný je zhodný so skutkovým stavom popísaným žalobcom v žalobe. Na základe Uznesenia Okresného súdu Prešov sp.zn. 5Nt 22/2014 bola žalobcovi vyslovená účasť na súdnej rehabilitácii, na základe čoho bol oprávnený sa domáhať odškodnenia podľa zákona č. 119/90 Zb. o súdnej rehabilitácii. Žalobca si svoj nárok u žalovanej uplatnil prostredníctvom žiadosti o odškodnenie a zadosťučinenie zo dňa 02.02.2015 ktorou žiadal okrem iného aj o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 11.000 Eur z dôvodu nezákonného obmedzenia osobnej slobody s poukazom na Listinu základných práv a slobôd a rozsudok ESLP zo dňa 29.05.1997 vo veci P. a T. versus Grécko. Žalovaná vo svojom stanovisku zo dňa 07.08.2015 uplatnené nároky žalobcu akceptovala s výnimkou náhrady nemajetkovej ujmy vo vzťahu ku ktorej uviedla, že tento nárok nie je možné podľa zákona o súdnej rehabilitácii §23 zák.č. 119/90 Zb. odškodniť.

6. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii účelom zákona je zrušiť odsudzujúce súdne rozhodnutia za činy, ktoré v rozpore s princípmi demokratickej spoločnosti rešpektujúcej občianske politické práva a slobody zaručené ústavou a vyjadrené v medzinárodných dokumentoch a medzinárodných právnych normách zákon označoval za trestné, umožniť rýchle preskúmanie prípadov osôb takto protiprávne odsúdených v dôsledku porušovania zákonnosti na úseku trestného konania, odstrániť neprimerané tvrdosti v používaní represie, zabezpečiť neprávnym odsúdeným osobám spoločenskú rehabilitáciu a primerané nezákonnosti vyvodit' dôsledky proti osobám, ktoré platné zákony vedome alebo hrubo porušovali.

Podľa § 1 ods. 2 cit. zákona činy, ktoré smerovali k uplatneniu práv a slobôd občanov zaručených ústavou a vyhlásených vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v nadväzujúcich medzinárodných paktach o občianskych a politických právach, boli česko-slovenskými trestnými zákonmi vyhlásené za trestné v rozpore s medzinárodným právom a medzinárodnému právu odporovalo aj ich trestné stíhanie a trestanie.

Podľa § 23 ods. 1 cit. zákona nárok na odškodnenie zahŕňa najmä:

- a) náhradu za stratu na zárobku za každý mesiac za väzbu a výkon trestu odňatia slobody vo výške 83 eur, pokiaľ poškodený nepožiada, aby sa mu namiesto tejto náhrady poskytla náhrada za stratu na zárobku počas väzby a výkonu trestu odňatia slobody podľa všeobecných predpisov,
- b) náhradu škody na zdraví, ku ktorej došlo v súvislosti s väzbou alebo výkonom trestu odňatia slobody, pokiaľ táto náhrada nepatrí podľa iných predpisov,
- c) náhradu trov trestného konania vo výške 6.70 eura, výkonu väzby vo výške 20 eur za každý mesiac väzby a výkonu trestu odňatia slobody vo výške 5 eur za každý mesiac výkonu trestu, pokiaľ poškodený nepožiada, aby mu bola namiesto týchto náhrad poskytnutá náhrada skutočne zaplatených trov,
- d) náhradu zaplatených trov obhajoby v pôvodnom trestnom konaní,
- e) náhradu zaplateného peňažného trestu alebo úhrnu vykonaných zrážok z odmeny za prácu pri výkone trestu, nápravného opatrenia.

Podľa § 23 ods. 2 cit. zákona osobitný zákon upraví podmienky uplatňovania nárokov vyplývajúcich zo zrušených výrokov o treste prepadnutia majetku, prepadnutia veci alebo zhabania veci, ako aj spôsob náhrady a rozsah týchto nárokov.

Podľa § 23 ods. 3 cit. zákona odškodnenie v plnom rozsahu sa poskytuje len vtedy, ak bolo odsudzujúce súdne rozhodnutie úplne zrušené podľa druhého alebo piateho oddielu alebo také rozhodnutie bolo úplne zrušené podľa tretieho oddielu a poškodený bol oslobodený spod obžaloby. Ak dôjde len k čiastočnej zmene odsudzujúceho súdneho rozhodnutia, poskytne sa odškodnenie len so zreteľom na rozdiel medzi trestami vykonanými na základe pôvodného rozsudku a ustanovenými primeranými trestami alebo novouloženými trestami.

Podľa § 23 ods. 5 cit. zákona náhrada sa vypláca v hotovosti alebo sa na žiadosť oprávnenej osoby prevedie na ňou uvedený účet v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, ktorá má sídlo v Slovenskej republike.

Podľa § 24 ods. 1 cit. zákona pri uplatňovaní nárokov podľa § 23, 26 a 27 sa postupuje podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

Podľa § 24 ods. 2 cit. zákona nárok treba uplatniť na súde v lehote troch rokov od právoplatnosti oslobodzujúceho rozhodnutia alebo rozhodnutia odsudzujúceho na miernejší trest alebo rozhodnutia, ktorým sa trestné stíhanie zastavilo; inak nárok zaniká. Počas predchádzajúceho prerokúvania nároku podľa § 9 zákona č. 58/1969 Zb., najviac však šesť mesiacov táto lehota pre uplatnenie nároku neplynie.

7. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že nároky žalobcu, pokiaľ ide o materiálnu ujmu spojenú s protiprávnym odsúdením boli odškodnené podľa zákona o súdnych rehabilitáciách č. 119/1990 Zb. Žalobca si nárok na odškodnenie u žalovanej uplatnil na základe rozhodnutia o účasti žalobcu na súdnej rehabilitácii vydanom Okresným súdom Prešov zo dňa 20.11.2014. Žalovaná nárok žalobcu uznala a odškodnila s výnimkou nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Vzhľadom k tomu, si žalobca svoj nárok následne na to uplatnil na súde.

7.1. Pokiaľ žalovaná namieta preklúziu uplatneného nároku, v tomto smere súd poukazuje na to, že žalobca si svoj nárok uplatňuje podľa zákona 119/90 Zb. kde podmienkou na odškodnenie je nielen zrušenie odcudzujúceho súdneho rozhodnutia, ale aj vyslovenie účasti odsúdeného na súdnej rehabilitácii. Účasť na súdnej rehabilitácii v plnom rozsahu bola vyslovená samostatným rozhodnutím Okresného súdu Prešov zo dňa 20.11.2014 a preto až právoplatnosťou tohto rozhodnutia bolo možné sa domáhať odškodnenia v rozsahu stanovenom zákonom. Napokon aj žalovaná pri odškodňovaní žalobcu za právny základ nároku považovala uvedené súdne rozhodnutie. Vzhľadom k tomu, súd sa nestotožnil s námietkou žalovanej ohľadom preklúzie uplatneného nároku.

8. Inou otázkou je ale skutočnosť či žalobca sa môže na základe zákona 119/90 Zb. domáhať náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonné obmedzenie osobnej slobody v dôsledku výkonu väzby a trestu. V tomto smere súd v plnom rozsahu akceptuje argumentáciu žalovanej s ktorou sa po vecnej a právnej stránke stotožňuje. I napriek tomu, že žalobca namieta správnosť postupu MS SR je potrebné uviesť, že práve účelom tohto zákona bolo, tak ako to vyplýva z §1 zákona, zrušiť všetky odsudzujúce súdne rozhodnutia, ktorými bol uskutočnený protiprávny zásah štátnej moci do osobnostnej integrity subjektov v rozpore s princípmi demokratickej spoločnosti rešpektujúcej základné práva a slobody občanov garantované ústavou a medzinárodnými právnymi normami a zabezpečiť takto postihnutým osobám spoločenskú rehabilitáciu a primerané hmotné odškodnenie spôsobom a v rozsahu stanovenom zákonom. Vzhľadom k tomu, že tento zákon je voči ostatným právnym normám zákonom špeciálnym, má jeho úprava prednosť pred inými zákonmi umožňujúcimi odškodnenie pre prípad neprávom odsúdených osôb (č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti štátu za náhradu škody a zák.č. 514/2003 o zodpovednosti za škodu spôsobenú verejnou mocou), ktoré z hľadiska svojej právnej úpravy by nezodpovedali účelu sledovanému zákonom o súdnej rehabilitácii. Keďže sa jedná o protiprávne zásahy uskutočnené v rôznom časovom období, rôzneho charakteru a intenzity, zákonom č. 119/1990 Zb. štát stanovil jednotné pravidlá pre rozhodovanie o uplatnených nárokoch s cieľom eliminovať prípadné rozdiely, nerovnosti na strane oprávnených subjektov.

9. Pokiaľ zákonodarca pri stanovení rozsahu odškodnenia pri súdnych rehabilitáciách výslovne neupravil nárok na nemateriálnu ujmu, táto úprava neodporuje Ústave SR, nakoľko zo znenia čl. 46 ods. 3,4 vyplýva, že právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom je možné uplatniť len v medziach stanovených zákonom (rozsudok KS BA 3Co/38/2014).

10. Zákon č. 119/1990 Zb. o súdnych rehabilitáciách ako i zákon 58/1969 Zb. o zodpovednosti štátu za náhradu škody neupravuje otázku náhrady nemajetkovej ujmy, avšak umožňuje pre účely dosiahnutia jej náhrady priame použitie čl. 5 ods. 5 Dohovoru avšak za predpokladu, že k zásahu došlo alebo tento pretrvával v čase kedy Slovenská republika sa stala signatárom Dohovoru, t.j. kedy sa tento stal pre štát právne záväzným, nakoľko právnou skutočnosťou, ktorá zakladá nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je rozhodnutie o súdnej rehabilitácii, oslobodzujúci rozsudok alebo uznesenie o zastavení trestného

stíhania, tieto sú len podmienkou jeho priznania, ale samotný zásah v dôsledku ktorého bol subjekt pozbavený osobnej slobody. Dohovor sa stal pre Slovenskú republiku právne záväzný 18.03.1992.

11. Takýto záver vyplýva aj z judikatúry ESLP ktorá za rozhodujúce kritérium pre uplatnenie Dohovoru považuje časový úsek v ktorom k zásahu došlo. V opačnom prípade by došlo k porušeniu všeobecnej zásady zákazu retroaktivity v zmysle Viedenského dohovoru o zmluvnom práve. Navyše na ratifikácia Dohovoru nezakladá štátu povinnosť napraviť všetky krivdy alebo ujmy v dobe značne vzdialenej (rozsudok Veľkého senátu zo dňa 08.03.2006 vo veci O proti Chorvátsko, sťažnosť č. 59532/00 - nútené práce talianskych vojnových zajatcov k deportácii ktorých došlo pred rokom 1953, kedy Dohovor vstúpil pre Nemecko do platnosti).

12. Právny názor prvostupňového súdu korešponduje aj s právnym názorom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 27.03.2018 č.k.5Co 60/2017 v ktorom odvolací súd uviedol..." aj keď ustanovenie § 23 ods.1 zák.č. 119/90 Zb. uvádza len demonštratívny výpočet položiek nárokov na odškodnenie a teda výslovne neupravuje nárok na nemajetkovú ujmu všeobecný súd nemôže neprípustným spôsobom ako orgán súdnej moci nahradzovať činnosť zákonodarcu a priznať v občianskom súdnom konaní aj iné nároky, než ktoré platné právne predpisy priznávajú fyzickým, prípadne právnickým osobám, pretože by tým prekročil hranice delby moci medzi súdnou a zákonodarnou mocou vymedzenou v Ústave SR resp. predtým v Ústave ČSFR. Pokiaľ by zákonodarca v danom prípade mienil nárok na nemateriálnu ujmu zaradiť do ustanovenia § 23 zákona č. 119/1990 Zb. je nepochybné, že by tak urobil pri jeho prijatí, prípadne neskôr, pokiaľ však tak neurobil sám v rámci svojej vlastnej ústavnej a zákonnej kompetencie, nemôže jeho vôľu nahrádzať orgán súdnej moci pri aplikácii práva v súdnom konaní. Odvolací súd už len dodáva, že odškodnenie v zmysle zákona č. 119/1990 Zb. bolo výrazom spravodlivosti "v medziach možného", a to podľa názoru a rozhodnutia demokraticky legitimovaného zákonodarcu po roku 1989, pretože práve on má v rámci delby moci onú "vládu nad mešcom" formou zákona. Ani zákonodarca, a tým menej súdy, nemôžu odškodniť všetky príkoria, ktoré vznikli v dobe neslobody pred rokom 1989."

13. S poukazom na vyššie uvedené súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

14. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods.1 CSP podľa zásady úspechu v konaní. Žalovaná mala v konaní plný úspech, nárok na náhradu trov konania si neuplatnila a preto súd na základe efektívnosti a hospodárnosti konania jej nárok nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia, písomne, v dvoch vyhotoveniach na Okresnom súde Bratislava I.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 127 ods. 1,2 Civilného sporového poriadku) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej (§ 365 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 ods. 3 Civilného sporového poriadku).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie súdu, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.